

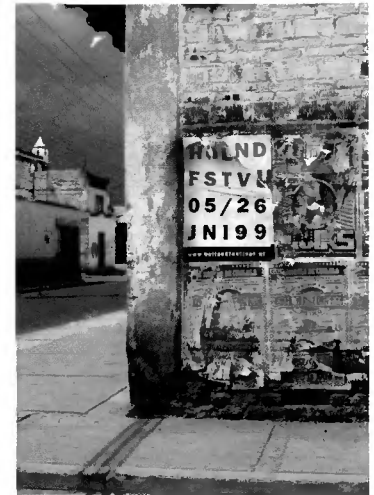
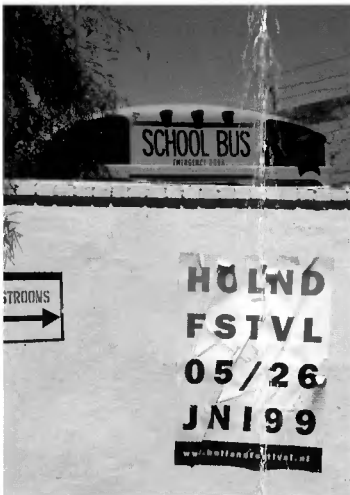
H04 -
1999

HOLNDFSTVL

Jaarverslag 1999

Het affiche op de omslag, onderdeel van de postercampagne in 1999, viel verschillende malen in de prijzen, waaronder de Riem & Honig Theaterafficheprijs 1999. Laboratorivm was verantwoordelijk voor het concept en de vormgeving, de foto's waren van André Thijssen.

Stichting Holland Festival
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Inhoudsopgave

pagina

4	Organisatie 52ste editie
5	De eerste contouren zijn zichtbaar -
Herman Tjeenk Willink
7	Theater tot in de rechtszaal -
Ivo van Hove
9	Sponsors en businessvrienden
10	Vrienden van het Holland Festival, Kunststudentenpas
11	Het festival in cijfers
13	Overzicht producties

Het Jaarverslag 1999 is een uitgave
van de Stichting Holland Festival
Samenstelling: Paul Verstraeten met
tekstbijdrage van Maarten Bomer
Ontwerp en vormgeving:
Publish, Richard Bastiaans
Fotografie: Ruud Jonkers, Bram Belloni
Druk: Pantheon Drukkers, Velsen

Organisatie 52ste editie

Intern

■ Bestuur

H. Tjeenk Willink (voorzitter),
A.G.F. Boersma
E.M. Fallaux
R. van der Lugt
L. van der Meulen
R.P. Soutendijk
M.J.E. de Wit

■ Directie

Ivo van Hove, festival leiding
Jacques van Veën, dagelijkse leiding

■ Secretariaat

Annick Fransen
Sanderijn Mulders (t)
Floortje Vermeiden (t)

■ Communicatie en marketing

Paul Verstraeten, hoofd
Saskia Roggeveen, sales en kaartenbureau
Corinne de Korver (t), pers en promotie
Kiki Stoffels (t), pers en promotie
Cathalijne de Wilde (t), publiciteit
Marijke van der Kind (t), kaartenbureau
Tamara Vermeulen (stagiaire), assistentie sponsoring
Henny Knap, documentatie

■ Productie

Sigi Giesler, producent
Marja Molewijk, producent
Katrien Sitters, producent
Igor Soroko, producent/research
Miriam Bestebreurtje (t), producent
Mark Jansen (t), coördinator Festivalcentrum
Jurrien Loman (t), producent
Ad van Mierlo (t), assistentie productie
Ingrid Wolff (t), assistentie productie

■ Financiën/administratie

Sylvia van Dijk, hoofd
Teun Taal, hoofd
Gabriëlle Schretzmeijer, assistentie

Extern/freelancers

■ Technische adviezen & coördinatie

Dick Heinz
Paul Jeukendrup
Bart Mesman

■ Redactionele ondersteuning

Maarten Bömer
Pauline Kleijer

■ Ontwerp campagnebeelden

Laboratorivm

■ Grafische vormgeving/drukwerk

Publish

■ Website

TV 3000

■ Leaders/trailers

Matthias IJlstra

■ Ontwerp aankleding festivalcentrum

Matje Vollaers, Pascal Zwart

■ Catering

Cantina Mobile

(t) tijdelijke medewerkers

Holland Festival
Kleine Gartmanplantsoen 21
1017 RP Amsterdam
tel: 020 5307110
fax: 020 5307119
email: info@hollandfestival.nl
internet: www.hollandfestival.nl

De heer H. Tjeenk Willink begeleidt prinses Margriet bij de openingsvoorstelling King Arthur

De eerste contouren zijn zichtbaar

door Herman Tjeenk Willink, voorzitter bestuur Stichting Holland Festival

In de 52 jaar van zijn bestaan is de taak van het Holland Festival ongewijzigd gebleven: de programmering van onbekende, avontuurlijke en niet alledaagse podiumkunstproducties. Toch lijkt het festival van nu in weinig meer op dat van vijftig, twintig, of zelfs vijf jaar geleden.

Het Holland Festival is een instituut, maar vertoont geen institutioneel gedrag. Integendeel, het heeft zijn plaats juist kunnen handhaven door in te haken op veranderingen.

Innovatie is voor het Holland Festival een levensvoorwaarde. Nieuwe ontwikkelingen - maatschappelijke en kunstzinnige, nationaal en internationaal - dwingen het festival zich voortdurend te bezinnen op de vervulling van zijn opdracht. Een andere constante in het bestaan van het festival is gelijktijdig de koestering en de verguizing, de jubelstemming en vernietigende kritiek. En altijd moest met te weinig middelen bewezen worden dat het festival méér waard was. Dat geldt ook nu.

Het Kunstenplan 1997-2000 en de opvolging van directeur Jan van Vlijmen waren in 1997 aanleiding de koers van het festival te verleggen. Met de Raad voor Cultuur was het bestuur van mening dat de traditionele programmering van muziek en dans minder prioriteit zouden moeten krijgen. Het publiek werd door reguliere aanbieders al volop verwend met concerten en dans was goed vertegenwoordigd in gespecialiseerde dansfestivals. Het had weinig zin om daar mee te concurreren.

Het internationale theater daarentegen kwam karig aan bod in Nederland en de ontwikkelingen in de kunsten vroegen om het slechten van de barrières tussen 'hoge' en 'lage' cultuur en het leggen van verbindingen tussen de disciplines. Het bestuur volgde ook de algemeen gedeelde mening dat het festival zich op een te beperkt publiek richtte en dat met programmatische innovaties een nieuw publiek bereikt kon worden. Kortom, nieuwe initiatieven en nieuwe kunstenaars moesten een kans krijgen, zonder de bestaande te negeren.

Het aantreden in 1998 van Ivo van Hove als festivalleider en Jacques van Veen voor de dagelijkse leiding onderstreepte deze keuzes. Ivo van Hove heeft zich doen kennen als een bevlogen theatermaker die met zijn artistiek inhoudelijke kwaliteiten in staat moest worden geacht een nieuw profiel te geven aan het festival. Jacques van Veen heeft zijn kwaliteiten bewezen in leidende functies bij uiteenlopende podiumkunstinstituten. Beide directieleden beschikken over persoonlijke en institutionele netwerken die hen in staat stellen iets nieuws te ondernemen en nieuwe verbanden te leggen.

Met de voorbereidingen van een festivaleditie zijn twee tot drie jaar gemoeid, zeker als het gaat om eigen initiatieven en producties. Een koerswijziging zal dan ook pas na enkele jaren op waarde kunnen worden geschat.

Nu, na twee edities onder de nieuwe leiding is het festival nog niet volledig gevormd naar haar wens. Met te weinig middelen - in 1997 f 8,2 mln en in 1999 f 6,9 mln, bij stijgende kosten van producties - is echter toch veel gepresteerd. De eerste contouren zijn zichtbaar: nieuwe buitenlandse theatermakers zijn geïntroduceerd, verrassende combinaties van kunsten en kunstenaars zijn gerealiseerd, pop en niet-westerse muziek hebben een nieuw podium veroverd, en samenwerkingsverbanden, zoals met het Amsterdam Roots Festival en De Nederlandse Opera, hebben een belangrijke artistieke impuls gekregen. En, niet minder belangrijk, de sfeer is duidelijk anders: er heerst meer festivalkoorts en er is meer discussie. Ook na 52 jaar is het Holland Festival niet vanzelfsprekend; wordt er niet op zeker gespeeld. Misschien zou juist die kwaliteit in een tijd van maatschappelijke zelfgenoegzaamheid de -ook financiële - erkenning kunnen krijgen die het Festival verdient. Naar het woord van Luciano Berio: "The Holland Festival is a work in progress". Laat dat zo blijven!

Theater tot in de rechtszaal

door Ivo van Hove, festival leiding

De introductie van nieuwe internationale talenten; eregast Brian Eno; cross-overs van muziek, toneel en dans; topfotograaf Nobuyoshi Araki die met zijn Amsterdam-serie een ode brengt aan Ed van der Elsken; rechtszittingen over orkeststakingen en inbeslaggenomen foto's; duizenden toeschouwers die in het Oosterpark Richard Wagners *Der Ring des Nibelungen* meebelevden. Het zijn enkele opmerkelijke ijkpunten van festivaljaar 1999.

De editie van 1999 zal ongetwijfeld ook de boeken ingaan als 'het festival van de rechtszaken'. Liefst drie dagen brachten we door in de rechtbank naar aanleiding van de aangekondigde orkeststakingen en de inbeslagname van foto's van de tentoonstelling *Attack!* Hoewel het festival alle begrip had voor de motieven van de orkesten, vonden wij dat we onevenredig werden getroffen door hun acties. In eerste instantie werden wij ook in het gelijk gesteld, later werd dat vonnis alsnog teruggedraaid. Het betekende niet alleen dat uiteindelijk twee voorstellingen moesten worden afgelast, maar het leidde jammer genoeg ook tot veel verwarring bij het publiek. Ook de zaak rond de inbeslaggenomen foto's leidde tot veel publiciteit. De tentoonstelling *Attack!* had als ondertitel *Photography on the edge*. Helaas leek het door de

Ivo van Hove staat na afloop van de rechtszitting de pers te woord

commotie in de media alsof wij wilden shockeren en grenzen overschrijden, terwijl de inzet slechts was artistieke grenzen te verkennen. Hoewel de rechtszaken tijdrovend waren en een aanslag op ons budget, wil ik er niet alleen negatief op terugkijken. De zaak rond de inbeslaggenomen foto's zorgde ook voor belangwekkende inhoudelijke discussies en het festival kon bewijzen dat het achter zijn kunstenaars en keuzes staat.

Het Holland Festival introduceerde buitenlandse talenten die in Amsterdam hun internationale debuut maakten en vervolgens werden uitgenodigd door andere vooraanstaande Europese festivals en theaters. De Italiaan Romeo Castellucci was hier al in 1998 te zien met *Giulio Cesare* en wordt ondertussen tot de internationale topregisseurs gerekend. Hij keerde dit jaar met zijn gezelschap Societas Raffaello Sanzio terug voor de wereldpremière van *Genesi*. Een imponerende, op de bijbel geïnspireerde voorstelling over leven en dood, die gedurende de zes voorstellingen steeds meer aan kracht won. De New-Yorkse theatermaker Richard Maxwell presenteerde zijn droogkomische regiedebuut *House* en maakte vervolgens een wereldtournee. Hetzelfde gold voor het energieke *Plage Tattoo/Circumstances* – een unieke samenwerking van popgroep Zita Swoon en Les Ballets C. de la B. – en voor *India Song*. Buitenlandse programmeurs ontdekten tijdens het Holland Festival weer interessante nieuwe talenten en producties, die zij in hun eigen festivals en theaters programmeren.

Dat het programma niet alleen de professionals aansprak, maar ook een breed en deels nieuw publiek bleek uit de hoge toeschouwersaantallen. Dat wil echter niet zeggen dat we in de programmering een knieval hebben gedaan naar het publiek. De artistieke kwaliteit staat bij alle producties voorop. Wel hebben we

door bijvoorbeeld cross-overs, het integreren van popmuziek en het gebruik van nieuwe media het programma vanzelf aantrekkelijker gemaakt. Dit sloeg ook aan bij een breder en jonger publiek. Het beste voorbeeld zijn de vier sfeerrijke avonden in het Oosterpark. Door een live-verbinding met Het Muziektheater konden duizenden toeschouwers via een levensgroot scherm meegenieten met de uitvoeringen van Richard Wagners *Der Ring des Nibelungen*, een topproductie van De Nederlandse Opera onder leiding van regisseur Pierre Audi.

In de pers werden onze bedoelingen soms verkeerd begrepen of geïnterpreteerd. Zo schreef een krant dat het festival faalde omdat in het Oosterpark allochtonen zouden hebben geschitterd door afwezigheid. Een ander dagblad verweet het festival juist dat bij een concert met Turkse popmuziek in de Melkweg bijna uitsluitend Turkse jongeren waren. Ook werd in de media de vraag gesteld of Brian Eno wel de geschikte popmuzikant was om jongeren te trekken. Dit was uiteraard nooit de intentie. Eno werd uitgenodigd als een zeer interessante en invloedrijke componist en kunstenaar. De live uitvoering van *The Shutov Assembly* door het Metropole Orkest was dan ook een van de hoogtepunten van dit festival.

Sponsors

Sponsoring door het bedrijfsleven draagt traditioneel in belangrijke mate bij aan het budget van het Holland Festival. Met in totaal f 933.000,- vormden de sponsorbijdragen in 1999 14% van de inkomsten.

Het festival benadert sponsors met gedifferentieerde proposities en tegenprestaties die tegemoet komen aan de verschillende behoeften van partners wat betreft marketing- en communicatiedoelstellingen. De voorstellen hebben betrekking op profilering rond het festival in het algemeen, profilering met specifieke producties of projecten, en op relatiemarketing.

Het festival wordt in zijn algemeen gesponsord door de Volkskrant, De Lotto, BankGiroLoterij en door Audi. Het zijn bestaande relaties van het festival die in 1999 zijn gecontinueerd.

De SNS Reaal Groep sponsorde voor het tweede achtereenvolgende jaar de voorstellingen van het Ensemble Modern. KBW Wesselius Effectenbank adopteerde voorstellingen van de operal *King Arthur*. Voor de producties met Nederlandse componisten ontvangt het festival een sponsorbijdrage van Buma-Stemra.

Het VSB Fonds, tot 1997 hoofdsponsor, participeerde in 1999 opnieuw, zowel als sponsor van het kortingsproject voor kunststudenten, de 50%Pas, en als sponsor van het optreden van de Belgische band dEUS. Ook KPN keerde, na enkele jaren afwezigheid, terug als sponsor en adopteerde de live projectie van *Der Ring des Nibelungen* in het Oosterpark en videoprojecties op de gevel van de Stadsschouwburg. Met de VPRO en de STER werd op bescheiden schaal een begin gemaakt met sponsorsamenwerking.

Business vrienden

Als erkenning voor de rol die het Holland Festival vervult voor het culturele klimaat in Nederland verleent een kring van ondernemingen het festival extra ondersteuning. Jaarlijks doneren zij een substantieel bedrag zonder dat daar de gebruikelijke tegenprestaties voor worden verwacht. Het festival besteedt deze bijdragen voor de realisering van bijzondere, internationale producties.

De businessvrienden worden jaarlijks uitgenodigd voor een feestelijk vriendendiner, in aanwezigheid van artistieke en politieke relaties van het festival, waarbij de directie het programma voor de komende editie presenteert. Het diner vond dit jaar plaats in de Vondelkerk en werd door 120 gasten bezocht.

De kring van businessvrienden groeit elk jaar, in 1999 participeerden 27 ondernemingen:

Achmea Holding N.V., Alcatel Telecom Nederland B.V., BankGiroLoterij, Boer & Croon Management Consultants, Business Unit Audi, Delta Lloyd Verzekeringsgroep N.V., Energie Noord West, Hooge Huys Verzekeringen, ING Groep, Joop van den Ende Theaterproducties B.V., Kamer van Koophandel en Fabrieken, Koninklijke Ahold N.V., KLM Nederland, Koninklijke KPN N.V., KPMG Holding, De Nederlandsche Bank, Nederlandse Spoorwegen N.V., PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland, Result DDB, SENS St. Exploitatie Nederlandse Staatsloterij, Stichting de Nationale Sporttotalisator, Stichting VSB Fonds, Vereniging Buma, VNU, de Volkskrant

Vrienden van het Holland Festival

Op initiatief van het bestuur van de Stichting Vrienden van het Holland Festival is in 1999 een campagne gestart om particuliere donateurs te verbinden aan het festival.

Het is de bedoeling het trouwe festivalpubliek meer bij het evenement en de organisatie te betrekken en daarmee de band te verstevigen. Bovendien wil het festival dit publiek voor zijn loyaliteit belonen. Bewust is de drempel laag gehouden, men kan al lid worden voor f 25,-.

De wervingscampagne bestond uit een mailing van een speciale programmabrochure, advertenties in diverse bladen, oproepen in de eigen Holland Festival media en op de toegangskaarten. De vrienden ontvingen een uitnodiging voor de perspresentatie van de festivaleditie 1999 en werden beloond met een voorkeursbehandeling bij reserveren. Ze ontvingen een ledenkaart, de 'Rode Loper', waarmee zij tijdens het festival gebruik konden maken voor speciale kortingen. Ruim 500 festivalbezoekers zijn in 1999 donateur geworden. In het najaar ontvingen zij een nieuwsbrief, waarin ze op de hoogte werden gehouden van de plannen voor de festivaleditie 2000.

Het bestuur van de Stichting Vrienden van het Holland Festival bestaat uit: mevrouw S. Van Heemskerck Pillis- Duvekot, mevrouw A. Wildekamp, de heer drs. H. Van den Bergh (voorzitter), de heer L. Mees, de heer H. Rottinghuis en de heer T.H. Woltman

Kunststudentenpas

In 1999 is de 50%Pas geïntroduceerd, een pilotproject gericht op kunststudenten dat mogelijk werd gemaakt door een financiële bijdrage van het VSB Fonds.

De 50%Pas is bedoeld als een stimulans voor een grotere deelname aan het festival door de circa 10.000 jongeren die een opleiding volgen aan de universiteiten en hogescholen voor opvoeringskunsten of een theoretische studie op het gebied van kunst en cultuur. Een grotere participatie van deze groep aan het Holland Festival zou bijdragen aan een van de wezenlijke doelstellingen van het evenement: een stimulerende rol voor het professionele, artistieke klimaat in Nederland.

Het festival gaf een substantiële korting van 50% op alle voorstellingen in het programma, zonder verdere beperkingen en voorwaarden. Het festival creëerde hiervoor een pas die een maand voor aanvang van het festival via de opleidingen gratis werd verspreid. Naast de pas ontvingen de studenten informatie over het programma in de vorm van een handzaam 'minimagazine', dat zowel in taal als beeld toegespitst was op de publieksgroep.

Uiteindelijk werkten 27 opleidingen mee en hebben circa 9.000 studenten een pas ontvangen. In totaal is er 1500 keer gebruik gemaakt van de kortingsregeling door naar schatting 700 personen. Het meest in trek waren de theatervoorstellingen en het waren ook vooral studenten van de universitaire opleidingen voor theaterwetenschappen en podiumkunsten die van de kortingsregeling gebruik hebben gemaakt.

Als extra prikkel konden studenten gratis naar het afsluitende concert van de Belgische popband dEUS als ze konden aantonen dat ze minstens drie keer een voorstelling in het festival hadden bezocht.

Live projectie op een groot scherm in het Oosterpark van *Der Ring des Nibelungen*.

Het festival in cijfers

1. Voorstellingen en producties

Aantal voorstellingen en producties

	1999	1998	1997
totaal aantal producties	39	35	38
totaal aantal voorstellingen	79	73	86
Holland Festival producties	28	25	38
Holland Festival voorstellingen	70	63	86
producties i.s.m. Amsterdam Roots Festival	11	10	-
voorstellingen Amsterdam Roots Festival	11	10	-
co-producties Holland Festival	13	11	-
internationale producties	13	10	8

Holland Festival producties ingedeeld naar genre

	1999	1998	1997
Internationaal theater	5	8	5
Nederlands theater	1	2	3
Muziektheater	6	4	5
Concert	11	9	20
Dans	2	2	5
Film	1	-	-
Tentoonstelling	2	-	-

2. Bezoekers

Bezoekersaantal

	1999	1998	1997
totaal	90.900	48.600	59.600
Holland Festival voorstellingen	62.900	29.400	59.600
Amsterdam Roots Festival	29.000	17.500	-

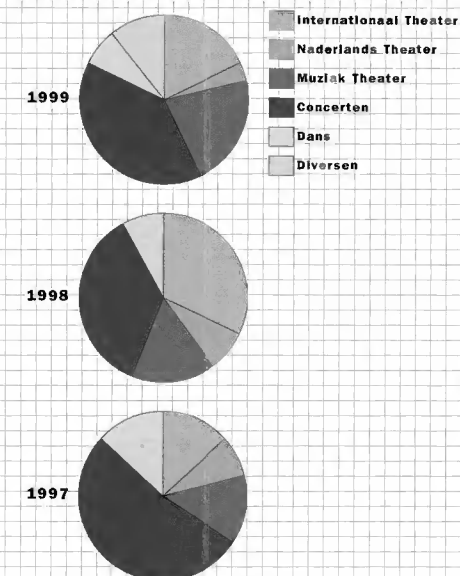
Verdeling bezoek 1999

	producties	voorstellingen	capaciteit	bezoeken	bezet%
Internationaal theater	5	18	6.242	3.201	51
Nederlands theater	1	4	2.600	1.831	70
Muziektheater	6	20	26.223	25.585	98
Concert	11	14	9.887	9.266	94
Dans	2	7	5.971	4.563	76
Film	1	2	1.340	830	62
Tentoonstellingen	2	-	15.000*	17.324	-
Lezingen + workshop	5	5	451	276	61
Totaal	28	70	67.714	62.878	73**

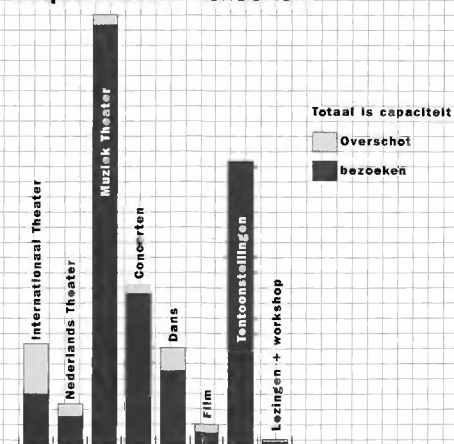
* Begroot aantal bezoekers

** Exclusief tentoonstellingen

Producties ingedeeld naar genre:

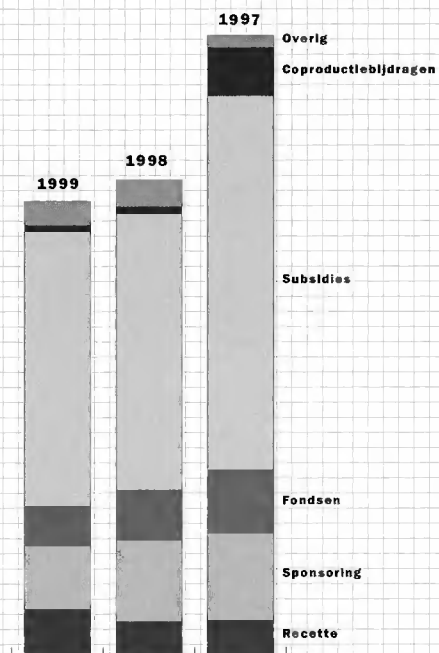
Capaciteit en bezoeken

3. Financiële cijfers

(f x 1000)

	1999	1998	1997
Baten			
recette	698	516	532
sponsoring	933	1.197	1.282
fondsen	571	725	918
subsidies			
OC&W	2.454	2.454	2.492
Gemeente Amsterdam	762	758	730
overig (HGIS, diverse ministeries)	802	830	1.350
coproductiebijdragen omroepen	85	95	696
overige baten	356	398	181
som der baten	6.665	6.973	8.181
Lasten			
overhead			
personeel	449*	565	670
materieel	751**	585	601
activiteiten			
personeel	521*	326	372
materieel	5.015	4.939	5.796
overige lasten	129	33	426
som der lasten	6.865	6.448	7.865
Exploitatiesaldo	200-	525	316

Baten: ontwikkeling in de jaren

* In 1999 is een gedeelte van personeel beheer ten laste gebracht van personeel activiteiten

** Inbegrepen zijn een investering in automatisering en kosten voor rechtsbijstand die in 1999 bijzonder hoog waren.

Ruimtelijke Audiovisuele Installatie

Aula Stedelijk Museum, 5 juni t/m 6 juli, 10.000 bezoekers

Met zijn installatie, een combinatie van sfeerbeelden en ambient muziek, creëert Brian Eno een alternatieve omgeving die een gevoel van ruimte oproept.

In de verduisterde Aula van het museum zijn langzaam veranderende projecties op gekantelde beeldschermen en

vervormde video-sculpturen opgesteld. Op de achtergrond klinkt ambientmuziek. De video-installaties die Eno maakt zijn net als zijn muziek bedoeld om een soort stemming te creëren waar de bezoeker in kan opgaan. In de Aula verveest de muziek helemaal met de ruimte en dat komt precies overeen met zijn concept van muziek: "It must be able to accomodate many levels of listening attention without enforcing one in particular. It must be as ignoring as interesting."

Het Financieele Dagblad 12/6/99

Music For Airports

Schiphol Plaza, 8 juni, 3.000 bezoekers

Brian Eno's ambient compositie *Music for Airports* in een akoestische bewerking uitgevoerd op Schiphol door het Amerikaanse ensemble Bang on a Can All-Stars.

'De zoemende roltrappen, telefonerende zakenlieden en krijsende kinderen passen wonderwel in de dromerige klanken. Zelfs de glasheldere en dwingende omroepster van Schiphol valt niet uit de toon als ze dwars door de muziek heen verzoekt om "vooral niet te roken". De constante herhaling van de thema's in een langzaam verschuivend klankbeeld roept een onwezenlijke sfeer op. De tijd staat even stil. De repeterende muziek blijkt door te werken. Als de toeschouwers na afloop het ondergelegen station opstromen, klinken de vertrekkende en afremmende treinen vermengd met de andere klanken als een ultramodern klassiek werk dat zo op cd kan worden uitgebracht. Dat is de impact van Brian Eno.'

Brabant Dagblad 9/6/99

The Shutov Assembly

Paradiso: 20 juni, 700 bezoekers (uitverkocht)

Door orkeststakingen viel de geplande uitvoering op 19 juni uit

Ambient muziek van de cd's *The Shutov Assembly*, *Another Green World* en *Music for Films III*, door componist Brian Eno en arrangeur Steve Gray voor het Holland Festival bewerkt voor orkest. Dick Bakker dirigeerde het Metropole Orkest.

'Het orkest onder leiding van Dick Bakker bleek zich meer dan ooit ingeleefd te hebben in de wereld van een artiest. In die van Brian Eno draait het om de subtiele ritmen, nauwelijks hoorbare echo's en het langzaam verschuiven van melodieën. Het orkest volgde vlekkeloos alle wendingen die ooit boven een elektronisch toetsenbord bedacht waren. Het publiek was verrukt. Zulke muziek kan niet vaak genoeg uitgevoerd worden.'

Algemeen Dagblad 22/6/99

Diva Dolorosa

Stadsschouwburg: 25 (wereldpremière) en 26 juni, 830 bezoekers

Regisseur Peter Delpeut componeerde met fragmenten uit Italiaanse divafilms van de jaren tien een nieuw melodrama in drie bedrijven. Een film over acteren die van euforie en extase, via straf en verdriet naar ziekte en dood voert. Met live muziek van Loek Dikker door het Radio Symfonie Orkest onder leiding van Ed Spanjaard.

'Diva dolorosa is een eigenzinnige, door Menno Boerema met veel inzicht en gevoel gemonteerde compilatie, die een nieuwe blik werpt op de filmhistorie. (...) De film is een emotionele ervaring, waarbij de schitterende muziek van Loek Dikker de belangrijkste gids vormt. De pastichés, van Wagner tot Ravels Bolero, leggen de accenten en zetten de toon: niet ironisch, geen camp, maar wel exotisch en zwaar met een minieme knipoog.'

NRC Handelsblad 26/6/99

Verlichte muziek

TTA Westergasfabriek: 21 juni (wereldpremière), 320 bezoekers
Door orkeststakingen viel de geplande uitvoering op 20 juni uit

Live gemixte videoprojecties van grafisch kunstenaar Jaap Drupsteen bij composities van Felder, Takemitsu, Ives en Schönberg, gespeeld door het Radio Kamerorkest onder leiding van Peter Eötvös.

'Bij de Begleitmusik zu einer Lichtspielszene van Schönberg tovert Drupsteen een melkwegstelsel vol erupties op het scherm. En tijdens The unanswered question van Ives hebben we de keus tussen een verweerde muur van dichtbij gezien of het oppervlak van Mars op satellietbeelden. (...) Het is voor de toeschouwer en hoorder een intensieve ervaring, deze synthetische wijze van kunst consumeren. Het is moeilijk, zo niet ondoenlijk, om je tegelijkertijd te concentreren met het oog én het oor. In de praktijk ben je voortdurend aan het switchen. Een uur (langer duurt dit niet) is genoeg. Genoeg voor een onvergetelijke ervaring, dat wel.'

De Gelderlander 23/6/99

Sample MadnesS

Theater Bellevue: 14 (wereldpremière), 15 en 16 juni, 420 bezoekers

Een performance opgebouwd uit ter plekke gemixte film-, video- en geluidssamples van vj's Jeroen 'Eboman' Hofs en Maurice 'Mo'reez' van Brummelen.

'Sample madnesS maakt precies duidelijk waarom dat vermaledijde Eboman-album altijd onafgewerkt op de plank is blijven liggen: Jeroen Hofs blijft hangen in de fase van de ruwe schets, van woest knip- en plakwerk. Sample madnesS kan een aanzet zijn tot een audiovisuele voorstelling, maar is in deze vorm te drukdoenerig, te jongensachtig en te puberaal. Typisch het werk van een wizz kid, die maar niet weet te ontsnappen uit de verraderlijke Eboman-wereld.'

de Volkskrant 16/6/99

King Arthur

Stadsschouwburg: 5 (wereldpremière), 6 en 7 juni, 2.300 bezoekers

De opening van het Holland Festival 1999. Een familievoorstelling van Huis aan de Amstel, Theatergroep Maccus en Combattimento Consort Amsterdam naar de semi-opera *King Arthur* van Henry Purcell en John Dryden. Regie: Liesbeth Coltof en Jos van Kan, muzikale leiding: Jan Willem de Vriend.

'Deze King Arthur is een ode aan de liefde, de schoonheid en de kunsten, een verrukkelijke voorstelling voor iedereen. Voor kinderen, operakenners en kennismakers. Het hield allen zaterdag op het puntje van de stoel. Letterlijk, want in een poging om niets te missen gleed ergens een meisje op de grond. En een ander kind, verward door het plot, riep vertwijfeld: "Wie is dat nu weer?" Het leidde tot hilariteit, tot lichtheid en het maakte van het koningsdrama een gezamenlijk beleefd evenement. Een beter begin had het Holland Festival zich niet kunnen wensen.'

De Telegraaf 7/6/99

Bijbelse Stukken

Koninklijk Theater Carré: 14 (wereldpremière), 16, 17, 19 en 20 juni, 6.200 bezoekers

Encenering door Peter Sellars van Igor Stravinsky's 'bijbelse stukken' *The Flood, Babel, Abraham and Isaac, Threni, 'Bogoroditse Devo, Sîmvol' Vely, Otsje Nasj'* en *A Sermon, a Narrative and a Prayer*. Een coproductie van De Nederlandse Opera en het Holland Festival met het Asko Ensemble, Schönberg Ensemble, Nieuw Sinfonietta Amsterdam, het Koor van De Nederlandse Opera en Theatre of Voices. Muzikale leiding: Reinbert de Leeuw.

'Door naast koor, orkest en solisten gebruik te maken van acteurs en dansers herschept Sellars de 'Bijbelse stukken' als een gestileerd Gesamtkunstwerk dat, hoe aanvechtbaar ook, de drempel naar Stravinsky's late oeuvre verlaagt.'

NRC Handelsblad 15/6/99

Epitaph

Het Concertgebouw: 17 juni, 1.400 bezoekers

Charles Mingus' jazzsymfonie uitgevoerd door The Transatlantic Jazz Orchestra – 31 Amerikaanse en Nederlandse topsolisten – onder leiding van Gunther Schuller.

Nergens komen de compositorische kwaliteiten van Mingus beter tot uitdrukking dan in dit monumentale werk. (...) Epitaph was een geweldige keuze van het Holland Festival. Een tijdsloos document dat met brede gebaren de geschiedenis van alle geïmproviseerde en gecomponeerde muziek omvat.

Eindhovens Dagblad 19/6/99

De Expeditie

Het Concertgebouw: 12 juni (wereldpremière), 600 bezoekers

De concertante uitvoering van Klas Torstenssons opera over de mislukte poolexpeditie van drie Zweedse ontdekkingsreizigers aan het einde van de negentiende eeuw. Peter Eötvös dirigeerde het Radio Filharmonisch Orkest.

'Zowel de nieuwe als de veel meer eisende oude Torstensson werden formidabel trefzeker uitgetekend door het Radio Filharmonisch Orkest onder de ongeëvenaard geconcentreerde, geen moment verslappende leiding van Peter Eötvös. Elk superlatief schiet nog tekort! (...) De pooltocht is mislukt, de opera allerminst.'

NRC Handelsblad 14/6/99

Turquoise

Paradiso: 15 juni, 180 bezoekers

Muziek van de Amerikaans-Turkse componist Kamran Ince, uitgevoerd door het Combustion Chamber onder leiding van Rutger van Leyden, en van Ahmed Saygun, gespeeld door de Engels-Turkse pianiste Gülsin Onay.

'Met veel overtuiging zetten Van Leyden en zijn companen deze Ince-composities neer, die door de Paradiso-ambiance iets extra's aan sfeer meekrijgen.'

Haarlems Dagblad 16/6/99

Matinee op de vrije zaterdag

Door orkeststakingen viel de geplande uitvoering door het Radio Filharmonisch Orkest onder leiding van Micha Hamel op 19 juni in Het Concertgebouw uit.

Shazam!

Koninklijk Theater Carré: 23, 24 en 25 juni, 3.640 bezoekers

Een choreografisch variété-spektakel van Philippe Decouflé. Met dans als basis creëert de artistiek leider van La Compagnie DCA een mix van theater, circus, film, gezichtsbedrog, illusies en metamorfose.

'Je kunt je vergapen aan de optische trucs, kunt grinniken om slapstick-acts die een hoog Mr. Bean-gehalte hebben en kunt luisteren naar een prachtig (op band klinkend) lied van de Ethiopische zangeres Aster Aweke, waarop fraaie duetten zijn gezet. Dan ontstaat temidden van al dat geschazam een moment van verstillig, van pure poëzie.'

de Volkskrant 25/6/99

Plage Tattoo / Circumstances

Nieuwe de la Mar: 22 (wereldpremière) t/m 26 juni, 2.060 bezoekers

Muziek, dans en theater in een gezamenlijke productie van de Zita Swoon-leden Stéf Kamil Carlens, Aarich Jaspers en Björn Eriksson, danseres Tamayo Okano en choreograaf Koen Augustijnen van Les Ballets C. de la B.

'Onder enerzijds de onverbiddelijke rockmuziek en anderzijds de breekbare klanken van de Belgische popformatie Zita Swoon ontrolt zich een meer dan opvallende voorstelling waarin chaos, agressie, dans en muziek buiteland over elkaar heen rollen, maar in de gekozen theatervorm een onaantastbaar organisch geheel vormen. (...) Plage Tattoo / Circumstances is een prachtvoorstelling, waarin menselijke agressie zelden zo indringend is vormgegeven.'

BN De Stem 25/6/99

Eislermaterial

TTA Westergasfabriek: 23 en 24 juni, 490 bezoekers

Een hommage van regisseur Heiner Goebbels, het Ensemble Modern en acteur Josef Bierbichler aan Hanns Eisler, de Duitse componist van politiek geëngageerde muziek.

'Het ging meer om vorm dan om inhoud, maar het Material was sterk, twaalftoonsklanken en strijkkwartetschetsen inbegrepen – en de meesterlijke akkoordjes van Über den Selbstmord. Even meenden we Eislers onsterfelijkste uitspraak te horen opduiken ("Als we domheid in de muziek aantreffen, is dat niet een specifieke muzikale domheid, maar de algemene menselijke domheid"), en na de laatste harmoniumtoontjes was duidelijk dat bij zoveel intelligentie de bloemen verdiend waren.'

de Volkskrant 25/6/99

1 2, 1 2 3 4

Theater Bellevue: 8 (wereldpremière) t/m 15 juni, 920 bezoekers

Een choreografie van Truus Bronkhorst en Marien Jongewaard. Bronkhorst en haar acht dansers geven gestalte aan emoties zoals liefde, lijden en mededogen, met de troostrijke gedachte dat menselijke waardigheid uiteindelijk alles overwint.

'De acht mannen meten zich met elkaar in een fel bewogen choreografie. Het is dans met "soul". Geen cleane toestanden, geen schizofrene isolaties, maar dans waarin lijf en ziel één zijn. Ze reageren direct op de muziek, of het nu gaat om de diep inkervende stem van Nina Simone of om het verbeterde weerbarstige gebeuk van Cornelis de Bondt. Geweld overheerst vlagen van plotselinge tederheid.'

De Telegraaf 11/6/99

Stella – Ein Schauspiel für Liebende

Stadsschouwburg: 15, 16 en 17 juni, 960 bezoekers

Jutta Lampe, Michael König en Corinna Kirchhoff spelen de hoofdrollen in Goethes klassieke liefdesdrama. De afscheidsvoorstelling van Andrea Breth als artistiek leider van de Berlijnse Schaubühne am Lehniner Platz.

'Jutta Lampe, één van de heel groten, is tot in de toppen van haar vingers de beheerste echtgenote, en Corinna Kirchhoff, ook al een kanjer, zet een doorzichtige, nerveuze aweepster neer als de minnares. Uitmend gedaan allebei, een erediens aan de hogere acteerkunst.'

De Telegraaf 18/6/99

Salome

Stadsschouwburg: 22 en 23 juni, 690 bezoekers

De veelbesproken encensering van Oscar Wildes *Salome* door het Duitse enfant terrible Einar Schleef. Een productie van het Düsseldorfer Schauspielhaus.

'Schleef maakte zijn eigen versie van Oscar Wildes stuk; in plaats van een verwendte femme fatale, dwepend op zoek naar volmaakte puurheid en liefde, is Salome hier een soort tank-girl die zich samen met haar al even rauwe moeder tegen het manendom verzet. Schleefs visie op de oorlog tussen de geslachten, waarbij de verraderlijke geilheid van de vrouwen het aflegt tegen de machtswellust van de mannen, is bepaald niet nieuw of bijster origineel, maar de man weet zijn stereotiepe gedachtegoed imponerend te verbeelden. Bloedrood en helwit, de lichamen van de spelers overdadig als figuren van Leonardo (de mannen) of uitgemergeld als bij Cranach (de vrouwen), kostuums van een travestie-extravaganza.'

Het Parool 24/6/99

India Song

Stadsschouwburg: 9, 10 (wereldpremière), 11 en 12 juni, 1.030 bezoekers

In de encensering door Ivo van Hove van Marguerite Duras' verhaal van een alles verterende passie spelen geuren en de soundtrack van Harry de Wit een hoofdrol.

'Dit India Song is in hoge mate vorm: de stank van verrotting en muggenolie vermengt zich met de alom opklinkende geluiden, het publiek zit rondom de met tapijten bedekte speelruimte, de oude ambassadeur is geen speler maar een pop, letterlijk een mummie van vormelijkheid. De encensering is een performance over hartstocht en moedeloosheid – die zelf niet getoond worden. Het is een afgeleide vorm die je met gemak koud kan laten. Ontroering om stüklopende levens is er niet. Bij mij prevaleert de bewondering en de ontroering die ook schoonheid teweeg kan brengen.'

NRC Handelsblad 11/6/99

BOB

Theater Bellevue: 18, 19 en 20 juni, 280 bezoekers

Een solovoorstelling, gespeeld door Will Bond en geregisseerd door de New-Yorkse theatermaakster Anne Bogart. Een hommage aan Robert Wilson en een onderzoek naar zijn ideeën over familie, kunst en de Amerikaanse cultuur.

'Maar wat deze solo zo intrigerend maakt, en tot méér dan een feest der herkenning voor de insiders, is de geestige draai die Bogart en Bond aan de bestaande figuur hebben gegeven. Deze 'Bob' is niet alleen de in zichzelf gekeerde workaholic die hij in werkelijkheid is, hij is óók een licht-hysterische, Dame Edna-achtige entertainer. Een gjechelende poseur, die zich rotlacht om de zogenaamde diepzinnigheid van z'n eigen uitspraken. Dit is niet Bob Wilson. Dit is een portrèt van De Kunstenaar Als niet Meer Zo'n Jonge Man.'

de Volkskrant 21/6/99

House

Theater Bellevue: 6 en 7 juni, 380 bezoekers

Het eerste theaterstuk van het jonge New-Yorkse talent Richard Maxwell. Een tragikomedie over een Amerikaans gezin met een minimum aan woorden, emoties en beweging.

'Maxwell schetst in zijn stuk een eenzaam, post-Pinteriaans universum; in de curieuze dialogen is vrijwel nooit sprake van echt contact. De taal lijkt niet meer bedoeld om te communiceren, maar om vreemde, kennelijk noodzakelijke rituelen uit een ver verleden te voltrekken. De kracht van de stijl ligt in een uiterst consequent doorgetrokken minimalisme dat van de (amateur-)acteurs een haarscherpe timing vereist. Door de onbewogenheid en de schijnbare neutraliteit van de personages ontstaat een vreemde, beklemmende sfeer die tegelijkertijd heel komisch werkt. In House geeft Maxwell een scherp uitvergroot beeld van de werkelijkheid, even absurdistisch als raak.'

IJmuider Courant 7/6/99

Genesi – From the Museum of Sleep

TTA Westergasfabriek: 5 (wereldpremière), 7, 8 en 10 juni
900 bezoekers

Een theatervoorstelling van Romeo Castellucci's Societas Raffaello Sanzio, geïnspireerd op thema's uit het eerste bijbelboek: begin en einde, leven en dood.

'In de kern gaat Genesi over het kwaad. Het werd door Lucifer geschapen, openbaarde zich het eerst tijdens Kaïn's broedermoord en bereikte een hoogtepunt tijdens de holocaust. Het middendeel heet daarom kortweg Auschwitz. Het geheel witte decor waarin dit deel zich afspeelt, heeft echter niets weg van een concentratiekamp. De zes kinderen die er rondwaren – het kroost van de regisseur zelf – lijken zich ook niet bewust waat ze zijn terechtgekomen. (...) Castellucci is hier de meester van het contrast. Uiteindelijk takelen de kinderen elkaar toe, en gaan vervolgens onder de douche. Het leven is niet mooi in de ogen van Castellucci. Het verderf is overal gezaaid, zelfs in die bedrieglijk onschuldige kinderwereld.'

Het Parool 7/6/99

dEUS & Cornelius

Koninklijk Theater Carré: 26 juni, 1.870 bezoekers (uitverkocht)

Het slotconcert van het Holland Festival 1999. Popmuziek van het Belgische dEUS en het Japanse Cornelius.

'Bijzonder was de manier waarop Cornelius onder leiding van zanger en kunstenaar Keigo Oyamada de combinatie tussen muziek en beeld opzocht. Vooral bij het komische, op voetbalbeelden gebaseerde 1, 2, 3, 4, 5, 6 werkte dat spel prachtig. Herhaalde samples en riffs sloten naadloos aan bij de beelden van schieten, de spelers en zwevende doelmannen. De humor werkte ook bij de Elvis-pastiche Love Me Tender waarin het effect van zijn en de zagen en zagende gitaren de Japanse namaakindustrie weerspiegelden. Dat dEUS vervolgens, ondersteund door een lichtshow, na een slordig begin de sterren van de Carré-hemel speelde, was het bewijs dat Van Hove en staatssecretaris Van der Ploeg op één punt hun gelijk hebben bewezen: hoe eentonig de enkele traditionele bezoeker hun muziek ook vond, saai werd het nergens.'

Trouw 28/6/99

Patti Smith

Paradiso: 24 juni, 1.250 bezoekers (uitverkocht)

Patti Smith, superster sinds de jaren zeventig, in concert.

'Wie haar met haar lange, inmiddels vooral grijze haren blootsvoets over het podium zag bewegen, soms een vette flum spuwend, dan weer kronkelend en grinnend op de grond haar teksten declamerend op een toon die in bijna een kwart eeuw niets veranderd is, gaf zich gewonnen. Goed, Patti Smith maakt dan ogen als een overjarige hippie. Ze is ook na al die jaren nog altijd zo ongeveer de enige vent in de van tuttige dames, ijle heren en suffige navelstaarders vergeven popwereld.'

de Volkskrant 26/6/99

The Residents: Wormwood

Stadsschouwburg: 18 juni, 940 bezoekers (uitverkocht)

Een theateraal concert van de raadselachtige pseudo-artiesten die al meer dan twintig jaar hun publiek weten te misleiden.

'Je zou Wormwood de Bijbelse Stukken volgens The Residents kunnen noemen. Maar anders dan Igor Stravinsky lazen zij de bijbel niet om er troost uit te putten. Broedermoord, verkrachting, incest en andere perversiteiten – dat waren de selectiecriteria die ze hanteerden. Zoals bekend is met name het Oude Testament dan een dankbare vindplaats. Onder het mom dat het hoog tijd is de bijbel een menselijk gezicht te geven, wordt in Wormwood een parade van beurzensnijders, lichtmissen, kinderlokkers en schuinsmarcheerders ten tonele gevoerd.'

de Volkskrant 21/6/99

Vic Chesnutt, Chocolate Genius & Daryll-Ann

Paradiso: 5 juni, 220 bezoekers

Drie popconcerten op de openingsavond van het Holland Festival. De Nederlandse band Daryll-Ann, singer/songwriter Vic Chesnutt en Chocolate Genius, de New-Yorkse groep rondom singer/songwriter Marc Thompson.

Attack! – Photography on the Edge

Arti et Amicitiae: 5 t/m 26 juni, 7.000 bezoekers

Negen foto's van de tentoonstelling (onder andere Walter Chappells Father and Son) werden door het Openbaar Ministerie in beslag genomen op verdenking van kinderpornografie. De rechter besliste enkele dagen later echter dat de foto's weer vrijgegeven moesten worden.

Door Johan Swinnen samengestelde fototentoonstelling met als centrale thema het paroxisme. Een woord dat verwijst naar de hevigheid van grenservaringen en naar ultieme pogingen om opgelegde denkkaders te doorbreken. Deelnemende fotografen: Faisal Abdu'Allah, Nobuyoshi Araki, Amy Arbus, Pia Arke, Shimon Attie, Jean Baudrillard, Charif Benhelima, Jo Brunenberg, Theo Derksen, Ben Hansen, Steve Hart, Duane Michals, Bart Michielsen, Ryuji Miyamoto, Andreas Müller-Pohle, Hans Neleman, Sakiko Nomura, Pentti Sammallahti, Toshio Shibata, Sterck & Rozo en Masao Yamamoto.

'De grote serie die Nobuyoshi Araki in opdracht van het Holland Festival kortgeleden van de warme buurt en omgeving schoot, geeft blijk van zijn buitengewone fotografische talenten. Hij weet gewone stadsbeelden prachtig te abstraheren. Zijn kleurrijk werk dat een lange wand van de tentoonstelling in beslag neemt, vormt een middelpunt van Attack. Hij viel Amsterdam, voor hem de meest opwindende stad ter wereld, aan met zijn camera en schoot raak, zonder de nadruk te leggen op erotiek, laat staan op porno. Niet voor niets, en dat is te zien, draagt hij deze geweldige serie op aan de overleden fotograaf Ed van der Elsken die hij bewondert.'

De Telegraaf 8/6/99

Amsterdam Roots Festival

Melkweg, Het Concertgebouw, Tropeninstituut, Oosterpark, Vondelpark:

5 t/m 13 juni, 28.000 bezoekers

Wereldmuziek en -cultuur met onder meer het Werelddorp, Sapho, Busi Mhlongo, Yulduz, Zap Mama en Ruben Blades.

'Door het grote aanbod op Amsterdam Roots en de wereldwijdsheid van veel musici – wie weet er niet een beetje van funk? – blijven de eigenwijzen van dit festival het meeste bij. De schallende zangers van Tekameli, de solitaire Turkse baglama-speler Arif Sag, Tenore e Cuncordu de Orosei, de gesloten kringzangers van Sardinië, en de Mongoolse zangvoegel Urna Chahar-Tugchi, slechts door honderd mensen gehoord.'

NRC Handelsblad 14/6/99

Der Ring des Nibelungen: Das Rheingold, Die Walküre, Siegfried en Götterdämmerung

Oosterpark: 17, 18, 20 en 23 juni, 14.000 bezoekers

Live projectie op een groot scherm in het Oosterpark van Richard Wagners *Der Ring des Nibelungen*, een productie van De Nederlandse Opera in Het Muziektheater.

'Ivo van Hove maakt met dit project op een bijzondere wijze zichtbaar wat hij bedoelde bij zijn optreden als directeur van het Holland Festival: hij wilde de mensen naar het festival halen en het festival naar de mensen toebrengen. Daarop moest de programmering worden afgesteld. Maar zo direct als nu in het Oosterpark, dat is toch nog bijzonder. (...) Modieus geklede jeugdige volwassenen en alternatieve stadsjongeren zitten zij aan zij met middelbare mannen en vrouwen op de tribune. De meesten van de mensen in het park zullen het Muziektheater alleen van buiten kennen. Voor hen is dit de gelegenheid om met de kwaliteit van de Nederlandse operaproducties kennis te maken. En met Wagner.'

Algemeen Dagblad 19/6/99

Subsidiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschappen
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Gemeente Amsterdam

Sponsors

de Volkskrant

SNS REAAL
GROEP

Stichting Vrienden van
het Holland Festival

Fondsen

Fonds voor de Podiumkunsten
Mondriaan Stichting
Stimuleringsfonds Culturele
Omroepproducties

Holland Festival Vrienden 1999

Achmea Holding N.V.
Alcatel Telecom Nederland B.V.
BankGiroLoterij
Boer & Croon Management Consultants
Business Unit Audi
Delta Lloyd Verzekeringsgroep N.V.
Energie Noord West
Hooge Huys Verzekeringen
ING Groep
Joop van den Ende Theaterproducties B.V.
Kamer van Koophandel en Fabrieken
Koninklijke Ahold N.V.
Koninklijke Luchtvaartmaatschappij Nederland
Koninklijke KPN N.V.
Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB
KPMG Holding
De Nederlandsche Bank
Nederlandse Spoorwegen N.V.
PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland
Result DDB
SENS St. Exploitatie Nederlandse Staatsloterij
Stichting de Nationale Sporttotalisator
Stichting VSB Fonds
Vereniging Buma
VNU
De Volkskrant
Weekbladders

Holland Festival
Kleine Gartmanplantsoen 21
1017 RP Amsterdam
tel: 020 5307110
fax: 020 5307119
email: info@hollandfestival.nl
internet: www.hollandfestival.nl